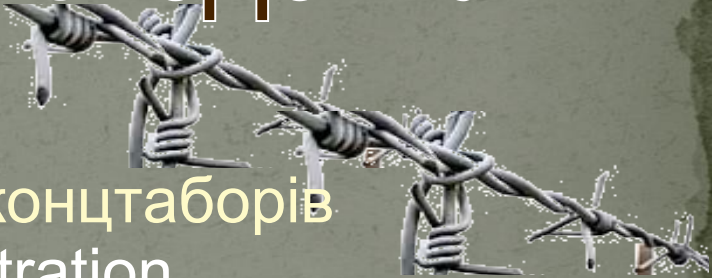

Фашистські табори смерті - ГЕНОЦИД ПРОТИ ЛЮДСТВА

До Міжнародного дня
визволення в'язнів фашистських концтаборів
International Day of Fascist Concentration
Camps Prisoners Liberation

Історико-документальний медіа-огляд

Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів відзначають щорічно за ініціативи Організації Об'єднаних Націй на честь інтернаціонального повстання в'язнів концтабору в Бухенвальді проти гітлерівців.

Техніка знищення населення окупованих країн була садистською, сягнула небачених розмірів. Гітлерівці вкрили Європу павутиною похмурих катівень, організували жахливі «фабрики смерті».

Табір смерті Бухенвальд

У таборі загинули десятки тисяч невинних людей: їх убивали камінням, різками, топили в гною, кастрували, нівечили, морили голодом. Деяких людей навмисне заражали вірусами. Близько 50 000 людей загинули у Бухенвальді.

БУХЕНВАЛЬД

Сборник «Бухенвальд: документы и сообщения» содержит официальные документы гитлеровских властей, приказы, распоряжения эсэсовских учреждений, а также воспоминания бывших узников концентрационного лагеря Бухенвальд.

Бухенвальд после освобождения

<https://www.youtube.com/watch?v=O-Xk4vW1FU>

«Кожному своє» —
напис на вході в табір.

Злочини проти людства

Рукавички, зроблені зі шкіри в'язнів концтабору

Дружина командувача табору Ільзе Кох зажила сумної слави тим, що мала абажури, виготовлені з людської шкіри. Для цього відбиралися в'язні, котрі мали викарбувані на своїй шкірі найбільш мистецькі татуювання — їх затримували та вбивали уколами.

Мило, зроблене в концтаборі з кісток ув'язнених.

Абажур зі шкіри в'язнів концтабору Бухенвальд.

Особливо багато ув'язнених загинуло у філії Бухенвальда Дора, де в підземних приміщеннях виготовлялися ракетні установки «Фау».

БУХЕНВАЛЬД

.....

Здесь вешали бунтовщика –
палач не избежал плевка.

По скату этого стола
пытаемого кровь текла.

А здесь железный крюк в стене –
здесь убивали в тишине.

Нет, небосвод здесь невысок,
привстанешь и ссадишь висок.

Вот ветер-ястреб налетел,
в трубе – в своем гнезде – засел:
дыхания не хватит сдуть
и силы – камнем досягнуть.

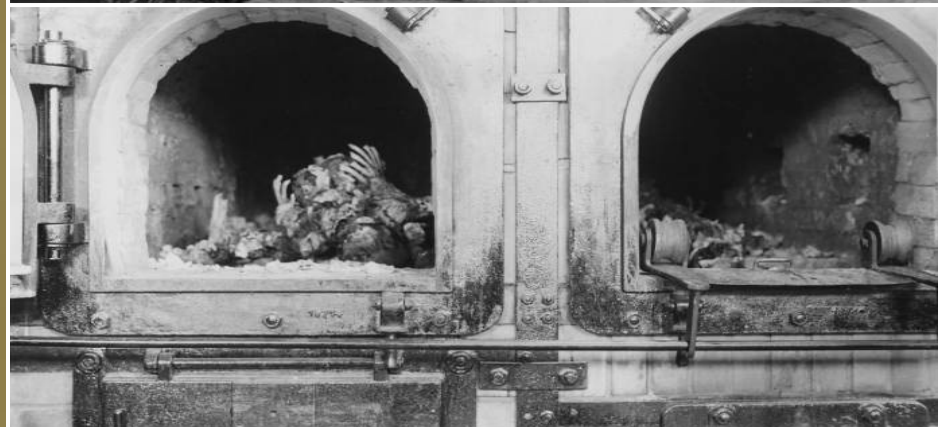
Глаза здесь мало напрягать.

Здесь надо сердце подставлять,
чтобы наполнили его
сигналы лагеря всего.

.....

Имре Дёре / Венгрия/

Печі крематорію у концтаборі

Зинченко Г. «Побег из Бухенвальда»

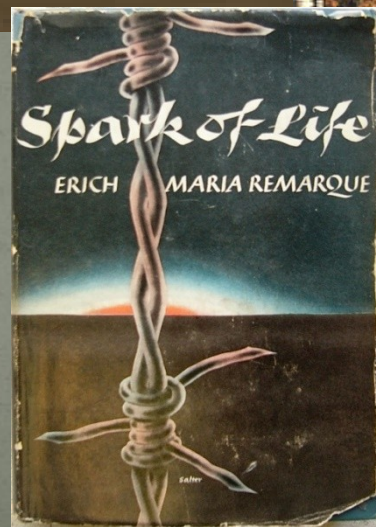
Книга "Побег из Бухенвальда" не роман или приключение, а очерк моей жизни. В Бухенвальде я находился, когда мне было девятнадцать-двадцать лет. В продолжение шести месяцев имел возможность ежедневно встречаться с политическими заключенными из Франции, Чехословакии, Италии, Польши и других стран".

Григорий Зинченко

Ремарк Э. «Искра жизни»

Роман посвящён сестре писателя Эльфриде, которую нацисты обезглавили в 1943 году. Действие романа происходит в концлагере близ вымышленного города Меллерн. В действительности такого лагеря не существовало. При написании романа автор использовал официальные отчеты и свидетельства очевидцев.

Паливода С.С. «Трагедия и подвиг Бухенвальда»

В книге на большом фактическом материале освещается подпольная деятельность антифашистов разных стран и национальностей в концентрационном лагере Бухенвальд.

«Война за колючей проволокой»

Сборник *«Война за колючей проволокой»* составлен из воспоминаний бывших участников подпольной организации заключенных фашистского концлагеря Бухенвальд.

Тычков Н. «Маленькие пленники Бухенвальда»

Во время Второй мировой войны автор попал в плен, был заключен в фашистский концентрационный лагерь Бухенвальд. В нем от голода, издевательств, от пуль гестаповцев и эсэсовцев погибли тысячи узников. Среди них было немало детей.

«К нам вернулась свобода в апреле 1945 года. С тех пор прошло много лет, но я никогда не забуду своих товарищей по лагерю, мужественных людей. Не забуду и маленьких пленников. Многих из них я хорошо знал. Это были очень смелые ребята».

В основе книжки — подлинные события и невымышленные герои.

Табір смерті Бухенвальд

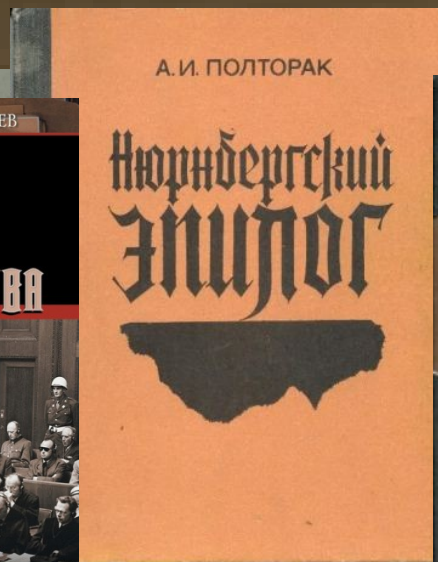
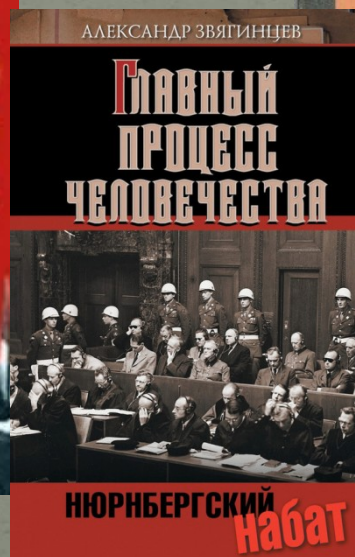
У березні 1945 р. на території табору інтернаціональними силами ув'язнених організується підпільна визвольна група. Довідавшись про підхід союзних військ група успішно здійснила збройне повстання, обеззброїла й захопила в полон понад 800 есесівців і солдатів охорони, взявши в свої руки керівництво табором.

Американські війська, які дісталися табору через дві доби, врятували повсталих від фізичного знищення, оголошеного гітлерівською владою. Завдяки цьому, фашисти не встигли знищити сліди своїх страшних злочинів і свідчення в'язнів стали відомі міжнародному Нюрнберзькому трибуналу.

В'язні Бухенвальду при звільненні

Система концтаборів у Німеччині була ліквідована разом з розгромом гітлеризму, засуджена вироком Міжнародного військового трибуналу в Нюрнберзі.

"Нюрнбергский эпилог" Суд над фашистскими преступниками в Нюрнберге, Германия. Немецкий взгляд, фильм

<https://www.youtube.com/watch?v=xxZm1qXkw9o>

Міжнародний трибунал у Нюрнберзі визнав, що ув'язнення мирних громадян іноземних держав, так само як і використання в примусовому порядку їх праці в інтересах Німеччини, є не тільки військовим злочином, а й злочином проти людства.

Нацистські злочинці на Нюрнберзькому процесі

Нюрнберзький процес:
збірник матеріалів в 8 т.

Табір смерті Освенцим

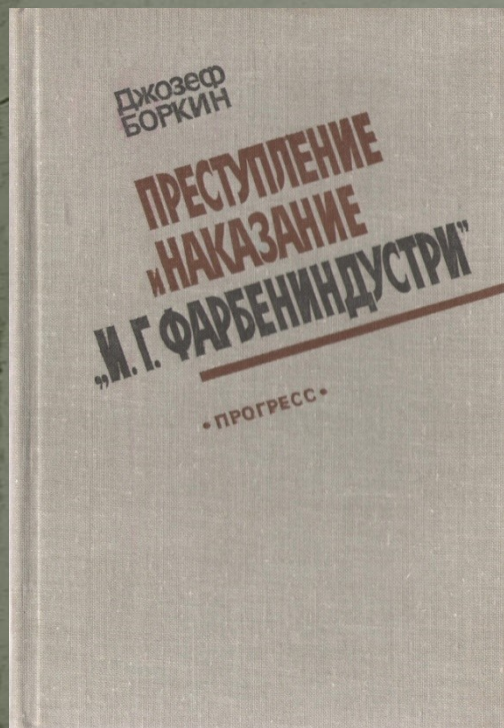
“*Arbeit macht frem* (Робота робить вільним)” — ці слова, викувані із заліза і увінчують “ворота пекла” на землі табору смерті Освенцима. Їх читали десятки тисяч людей, проходячи через цю браму, щоб вже ніколи не повернутися назад. Їх можна прочитати там і зараз.

Одним із символів злодіянь нацизму у ХХ ст. по праву вважаю табір смерті «Аушвіц-Біркенау» (нім. - KonzentrationslagerAuschwitz-Birkenau) розташований біля польського міста Освенцим. Саме цей сумнозвісний концтабір став місцем самого масового знищення мирних громадян за всю історію людства. У концтаборі випробовувалися новітні засоби масового знищення людей. Тисячі ув'язнених стали жертвами медичних експериментів.

Табір смерті Освенцим

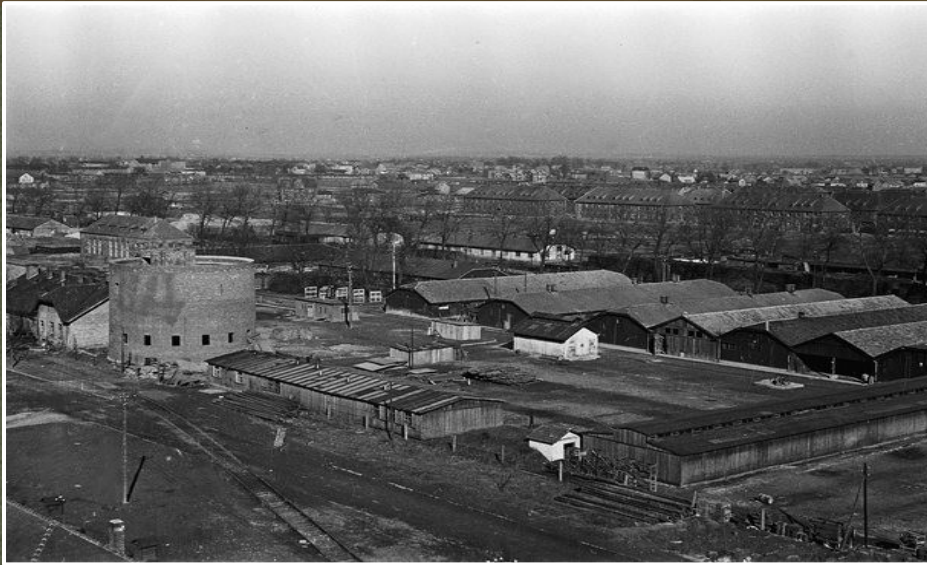
Концтабір Аушвіц був водночас лабораторією де досліджували на практиці медичні «наукові» теорії, які для більшості досліджуваних закінчувалися смертю або каліцтвом. Адміністрація концтабору укладала контракти з медичними науковими установами Німеччини на продаж їм «дослідного матеріалу».

КАТЕГОРИИ И ОБОЗНАЧЕНИЯ УЗНИКОВ В КОНЦЛАГЕРЕ АУШВИЦ

	Евреи	– Самая массовая категория узников
	Политзаключённые	– Примерное количество - 150 тыс.чел.
	Антиобщественные элементы	– К этой категории на ряду с нарко- и алкозависимыми отнесли и ромов
SU	Советские военнопленные	– По разным подсчетам около 15000 - 20000 человек
EN	Нарушители общественного порядка	– Около 11 тыс.чел.
PH	Заклѳчѳнные полиции	– Дожидались в концлагере судебного вердикта. Зачастую - смертного. Основная категория - активисты антинацистского сопротивления из Польши и других стран.
	Уголовники	–
	Свидетели Иеговы	– Примерно 140 000 человек, преимущественно немецкой национальности
	Гомосексуалисты	– Относительно малочисленная категория. Преобладали граждане самой Германии

Табір смерті Освенцим

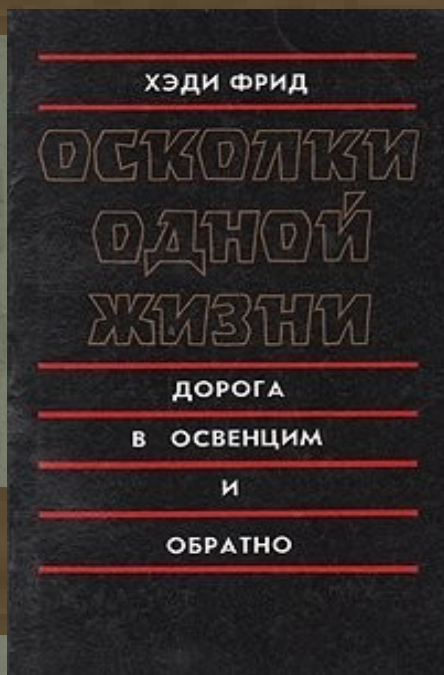

У камерах в'язнів труїли спеціальною речовиною «циклон-Б», яка являла собою блакитні кристали гідрогену ціаніду. Через вентиляційні отвори «циклон-Б» засипався до камери, потім отвори герметично закривалися. Жертви помирали за нетривалий час від 3 до 15 хвилин, залежно від погоди. Тіла померлих спалювали у крематоріях.

Печі крематорію.

Хэди Фрид «Осколки одной жизни. Дорога в Освенцим и обратно».

Автор книги, еврейка по национальности, рассказывает о том, как она была помещена в гетто на территории Румынии, а затем отправлена в Освенцим. Ей, её сестре и нескольким подругам удалось выжить и вернуться к мирной жизни.

*Краус О., Кулка Э.
«Фабрика смерти»*

Оба автора, бывшие политзаключенные в Освенциме — Биркенау, рассказывают о том, как пережили допросы и пытки в концентрационных лагерях Дахау, Заксенхаузене, Нейенгамме, Освенциме — Биркенау, Бухенвальде.

Роберт Мерль «Смерть – мое ремесло»

В романе автор разоблачает злодеяния фашизма. Мерль проникает во внутреннюю сущность фашистского рядового «деятеля», нацистского палача Рудольфа Ланга, который волею судьбы стал эсэсовским комендантом концлагеря Освенцим.

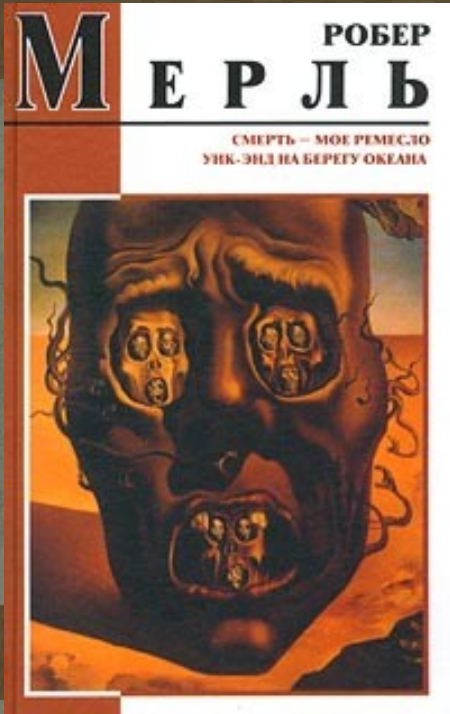
<https://www.e-reading.club/book.php?book=38650>

Уильям Стайрон «Выбор Софи»

Масштабный роман крупнейшего американского прозаика "Выбор Софи" стал событием в современной литературе США. В центре романа судьба молодой польки, прошедшей Освенцим и погибшей в Нью-Йорке. Писатель обличает психологию и практику фашизма, вскрывает катастрофические последствия расовой нетерпимости.

https://www.e-reading.club/bookreader.php/85067/Staiiron_-_Vybor_Sofi.html

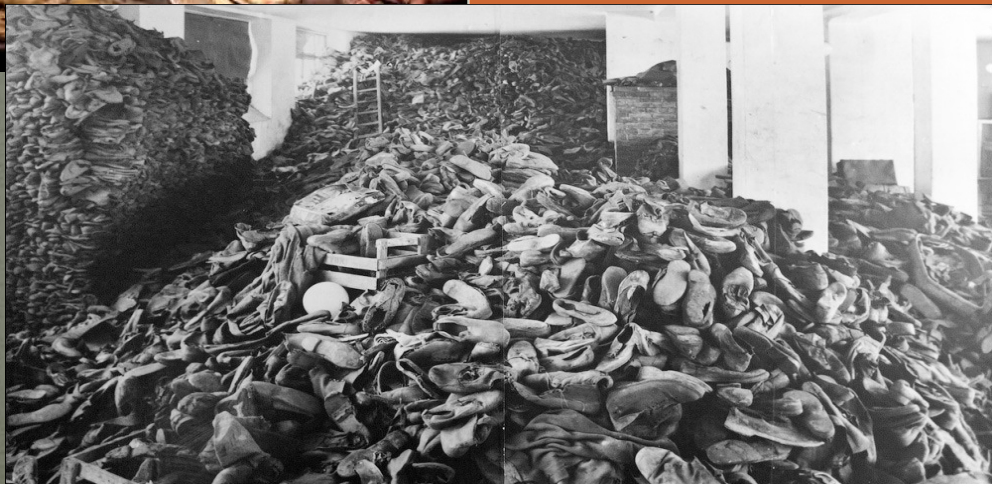
Злочини проти людства

Иван Скала / Чехословакия/ ДЕТСКИЕ БАШМАЧКИ

Может, это не касается вас,
Но и вас однажды тронет это:
Словно взгляд раскрытых детских глаз,
Башмачки коричневого цвета.
В спальне, в тиши часов ночных,
Подхожу к ребенку, но сначала
Останавливаюсь возле них,
Словно вдруг пылинка в глаз попала.
Чувствую дыхание у щеки.
Я гляжу. И никуда не деться.
Как прекрасны эти башмачки,
Что согреты ножками младенца.

Вам все это чуждо, может быть...
Не пристало, может быть, мужчине...
Но душа не может позабыть,
Все влечет ее к одной картине.
Там их было много – миллион
Черных, желтых, новеньких и старых.
Я с трудом сдержал невольный стон,
Мне лицо ожгло огнем пожаров.
Их следы болят в моей душе.
Я увидел туфельки – не те ли,
Что лопух топтали на меже,
А потом дремали у постели!
Вкруг меня был освенцимский прах,
Лопухи лужайку прикрывали,
Где скоты в высоких сапогах
Башмачонки детские срывали.
Башмачонки, мертвые уже,
С укоризной на меня смотрели...
Мы пошли обратно по меже.
Цвел шиповник. Жаворонки пели.
Может, это не касалось вас.
Но и вас однажды тронет это:
Словно взгляд раскрытых детских глаз,
Башмачки коричневого цвета.

«Дитячі черевички — окремо ...» на складах Аушвіца.

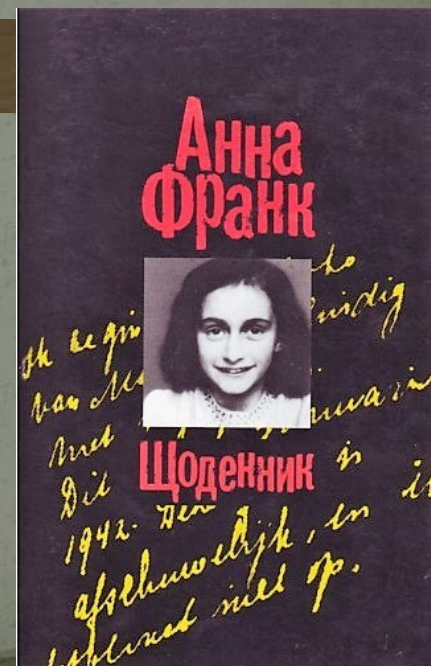
Этти Хиллесум «Я никогда и нигде не умру»

В своих дневниках молодая нидерландка Этти Хиллесум (1914–1943) описывает жизнь в оккупированной Голландии, а затем и в концлагере Вестербрюк. Этти глубоко переживает страдания людей, с которыми она сталкивалась каждый день в лагере. Тем не менее, в ее внутреннем мире остается место надежде на другую реальность, вере в Бога и человека...

Анна Франк «Щоденник»

Щоденник Анни Франк, який ця єврейська дівчинка вела з 12 червня 1942 р. по 1 серпня 1944 р., коли зі своєю сім'єю ховалась від гестапо.

П'ятнадцятирічна Анна загинула в концтаборі Берген-Бельзені в Люнебург-Гайде. Вона та її сестра Маргот не дожили кількох місяців до звільнення англійськими військами.

Злочини проти людства

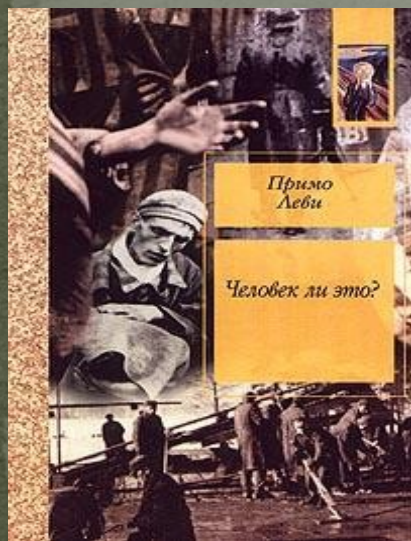

Людство не має права забувати про газові камери та печі Освенціма, про тисячі мішків з волоссям вбитих жінок, про абажури і дамські сумочки з людської шкіри, про золоті злитки, виплавлені із зубів жертв, про жахливі експерименти над живими людьми!

Примо Леви «Человек ли это?»

Все описанные в книге сюжеты и люди — реальные. Арест, фильтрационный лагерь для евреев в Италии, путь в Освенцим, жизнь в лагере смерти. За два года были холод, голод, бесполезная работа, издевательства нацистов над заключёнными, смерть, лазареты и прочие ужасы. Автор пытается разобраться в человеческой душе, когда у человека отнято все: свобода, вещи, время; когда к человеку относятся как к низшему существу. Каким бесчеловечным может стать не только мучитель, но и его жертва.

**Человек ли это?
Вы, что живете спокойно
В теплых своих жилищах,
Вы, кого дома по вечерам
Ждет горячий ужин и милые лица,
Подумайте, человек ли это —
Тот, кто не знает покоя,
Кто работает по колено в грязи,
Кто борется за хлебные крохи,
Кто умирает по слову «да» или «нет»
Подумайте, женщина ли это —
Без волос и без имени,**

**Без сил на воспоминания,
С пустыми глазами, с холодным лоном
Точно у зимней лягушки?
Представьте, что все это было:
Заповедую вам эти строки.
Запечатлейте их в сердце,
Твердите их дома, на улице,
Спать ложась, просыпаясь.
Повторяйте их вашим детям.
А не то пусть рухнут ваши дома,
Пусть болезнь одолеет,
Пусть отвернутся от вас ваши чада.**

Звільнили Освенцим 27 січня 1945 р. війська 60-ї армії 1-го Українського фронту під командуванням генерал-полковника Павла Курочкина.

Браму табору Аушвіц відкрили солдати 100-ї Львівської дивізії з батальйону майбутнього Героя України, полтавчанина Анатолія Шапіро.

Муса Джалиль «Огненный узник»

В основу книги положены стихи из "Моабитских тетрадей", написанных Мусой Джалилем в фашистских застенках. Гнев и надежда поэта-воина, прошедшего через пытки и ежедневное ожидание казни, обрели бессмертие в стихах – высоком подвиге истерзанного страданиями, но не сломленного человеческого духа.

ПАЛАЧУ

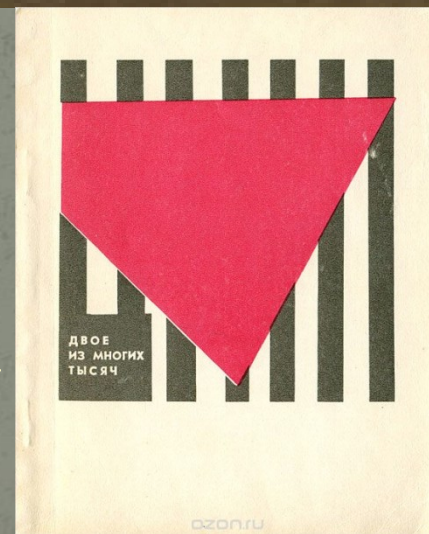
Нет, врешь, палач, не встану на колени
Хоть брось в застенок, хоть продай в рабы:
Умру я стоя, не прося прощенья,
Хоть голову мне топором руби!
Жалею, что таких, как ты, уродов
Не тысячу, лишь сотню истребил.
За это бы у своего народа
Прощенья на коленях я просил.

Ноябрь 1943 г.

Мусса Джалиль

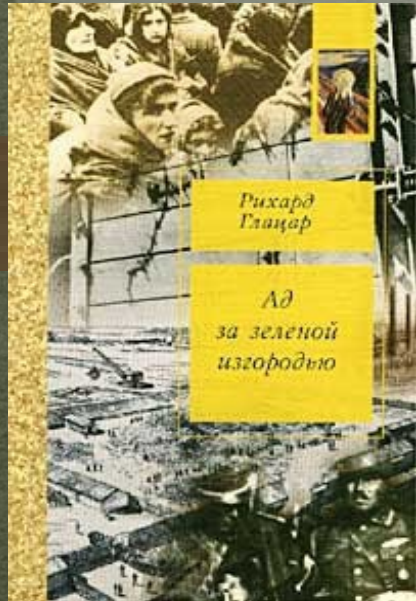
Книга о подвиге двух художников в годы войны. Одни из ее героев — талантливый эстонский живописец Андрус Иоханн героически погиб в фашистских застенках. Герой второго очерка — киевский художник Зиновий Толкачев, первый запечатлевший ужасы фашистских лагерей смерти — Освенцима и Майданека. Его работы фигурировали в качестве одного из обвинительных документов на Нюрнбергском процессе.

Муравин Г. «Двое из многих тысяч»

Бойко В. «Якщо на землі є пекло»

Вадим Якович Бойко у травні 1942 р. під час облави у м. Сквирі був схоплений окупантами і вивезений на каторжні роботи до Німеччини. Шістнадцятирічний юнак сім разів утік з концтаборів та в'язниць, однак безуспішно. За це був підданий тортурам у гестапівській катівні в Кракові і засуджений до страти. Завдяки щасливому збігові обставин уникнув розстрілу і потрапив до табору смерті Освенцим. Пройшов пекло гітлерівських концтаборів (Освенцим, Маутхаузен, Лінц та ін.), був активним учасником руху Опору».

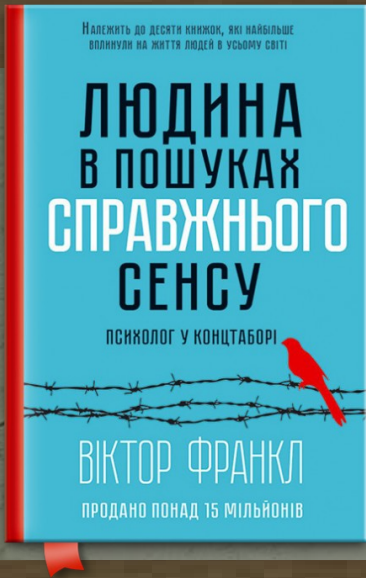
Глацар Р.

«Ад за зелёной изгородью: записки выжившего в Трешлинке»

Книга одного из немногих спасшихся узников нацистского лагеря уничтожения Трешлинка – поразительное свидетельство страшных преступлений гитлеровского режима.

Франкл В. «Людина в пошуках справжнього сенсу»

Віктор Франкл — всесвітньо відомий психіатр, психотерапевт, філософ. 1942 року потрапив до концтабору, де на нього чекали голод, приниження, хвороби, постійна загроза життю. Аналізуючи свою поведінку та поведінку інших в'язнів, Франкл віднайшов стратегії, що утримують людину над прірвою, захищають розум від божевілля та надають сенс життю. Свій жахливий досвід виживання він описав у книжці, яка допомогла мільйонам людей віднайти себе та змінити життя.

Имре Кертес «Без Судьбы»

Роман лауреата Нобелевской премии, венгерского писателя Имре Кертеса "Без судьбы" во многом автобиографичен. Как и юный герой романа, Кертес пятнадцатилетним мальчиком попал в гитлеровские лагеря. Ему повезло — в отличие от миллионов жертв Холокоста он, пройдя Освенцим и Бухенвальд, остался жив.

Жіночий концентраційний табір Равенсбрюк

У Равенсбрюке широко практикувалися «медичні експерименти»: стерилізація, зараження інфекційними хворобами. Імена тисяч в'язнів, які опинилися в цих катівнях, так і залишилися невідомими. Перед самим звільненням есесівці знищили майже всі документи.

В одному з врятованих від знищення списку, складеному адміністрацією табору, перераховані 25028 імен жінок, відправлених в Равенсбрюк. З них 24,9% польки, 19,9% німкені, 15,1% єврейки, 15% росіяни, 7,3% французьки, 5,4% циганки, 12,4% представниці інших національностей.

Равенсбрюк

<https://www.youtube.com/watch?v=zp476LJNmtE>

1945. Концлагерь «Равенсбрюк»

ДЕТСКАЯ КОМНАТА

День, когда я поняла, что ты усопший

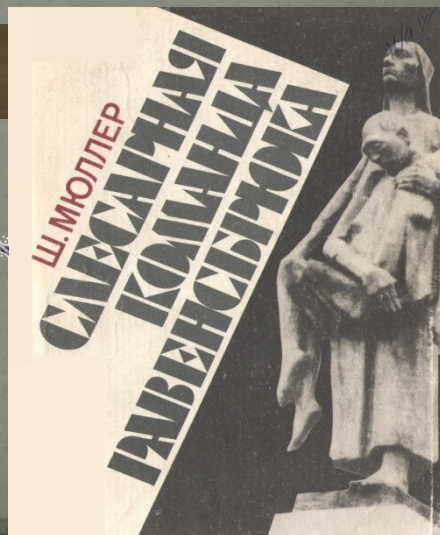
Валентина Гоби

Валентина Гоби «Детская комната»

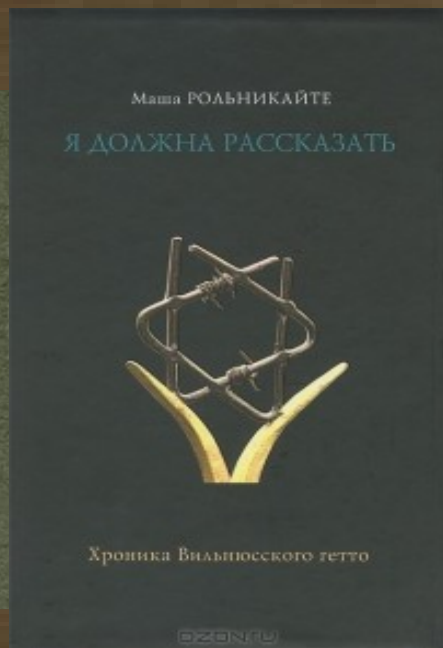
События книги разворачиваются в лагере «Равенсбрюк», где содержались женщины. Нищенское существование, голод, холод и болезни, газовые камеры и расстрелы. Но была одна отличительная черта – детская комната (Kinderzimmer), где цеплялись за жизнь новорожденные дети заключенных. Из 523 детей рожденных в лагере выжило только 35.

Шарлотта Мюллер «Слесарная команда Равенсбрюка»

Воспоминания заключенной № 10787.
Автор книги – активная участница антифашистской борьбы – рассказывает о том, как она и другие заключенные вели опасную борьбу в условиях глубокого подполья и конспирации в концлагере Равенсбрюк.

Рольникайте М. «Я должна рассказать»

Маше Рольникайте было четырнадцать, когда нацисты вошли в Вильнюс. Именно с этого момента начинается дневник еврейской девочки-подростка, описывающей свою жизнь в Вильнюсском гетто, а затем в двух концлагерях — в Штрасденгофе в Латвии и в Штуттгофе, близ Данцига, в Германии. Девочка не пыталась оценивать события — она просто запоминала и записывала все, что происходит вокруг, в надежде, что если не удастся выжить и рассказать о трагедии самой, это сделает дневник.

Томас Кініллі «Список Шиндлера»

Світовий бестселер, удостоєний Букерівської премії та екранізований Стівеном Спілбергом! В основу роману лягли спогади в'язня краківського гетто. Коли було ухвалено рішення про знищення краківського гетто, Шиндлеру неймовірними зусиллями вдалося вивезти своїх робітників і захистити їх від жаху табору смерті Аушвіцу. Він урятував майже 1300 євреїв. Більше, ніж будь-хто за всю історію найстрашнішої в історії людства війни...

Дитячий концтабір Саласпілс

В Латвії під час Другої світової війни знаходився дитячий концтабір Саласпілс, відомий сьогодні усьому світові. Лікарі концтабору використовували дітей для проведення медичних дослідів і одержання донорської крові, яка направлялася потім у шпиталі, де лікувалися офіцери СС! Щодня у кожної дитини забирали до півлітра крові, внаслідок чого діти швидко гинули.

Усього в таборі такої процедури зазнали 12 тисяч дітей, у яких було взято 3500 літрів крові! 7 тисяч маленьких донорів померли...

Злочини проти людства

*Шевелилась земля, и пепел
Поднимался, как хмарь, в небеса.
Вижу смертников в ветхих отрепьях,
Слышу из-под земли голоса
Детские... Господи Боже!
Неужели такое возможно?!*

За свідченням колишнього в'язня цього концтабору, дітей Саласпілсу, починаючи із грудного віку, тримали в окремих бараках. Їм упорскували якусь рідину, і після цього вони гинули — до 150 малят на день.

У таборі мученицькою смертю померли близько трьох тисяч дітей до 5 років.

**В САЛАСПИЛСКОМ
ЛАГЕРЕ СМЕРТИ**

Сборник воспоминаний узников лагеря смерти повествует о чудовищных злодеяниях фашистов, совершённых ими в Саласпилском концлагере.

Дитячі концтабори були в Україні, Білорусі і в Латвії. У Білорусі всього нараховувалося 263 концтаборів, з них 16 дитячих і ще 5 дитячих донорських. Там кров брали відразу і до кінця.

В селі Красний Берег Жлобинського району Гомельської області у 1943 році за наказом Гітлера був створений один із п'яти концтаборів для дітей повних донорів.

Через пересильний пункт Красного Берега пройшли 15 тисяч в'язнів, із них — 12 тисяч дітей віком від 8 до 14 років.

Гітлерівці відбирали дітей винятково слов'янської національності...

Злочини проти людства

Злочини проти людства

У роки війни фашисти перетворили на концтабір Харківський міський дитячий будинок. В руки нацистів потрапили зовсім крихти. Найстаршим було не більше 10 років, найменші – грудні. З маленьких в'язнів викачували кров, над ними ставили досліди, пускали на органи. Вжити в цьому жаху вдалося небагатьом. Померлих дітей на тачці вивозили в лісосмугу, ховали в окопах та ярах. Страшна таємниця дитячого будинку в «Сокольниках» могла бути і не розкрита. При відступі фашисти знищили всі документи, що підтверджують факт медичних експериментів над дітьми.

Повних документів про надходження дітей в «Сокольниках» немає, а німецькі архіви закриті й досі.

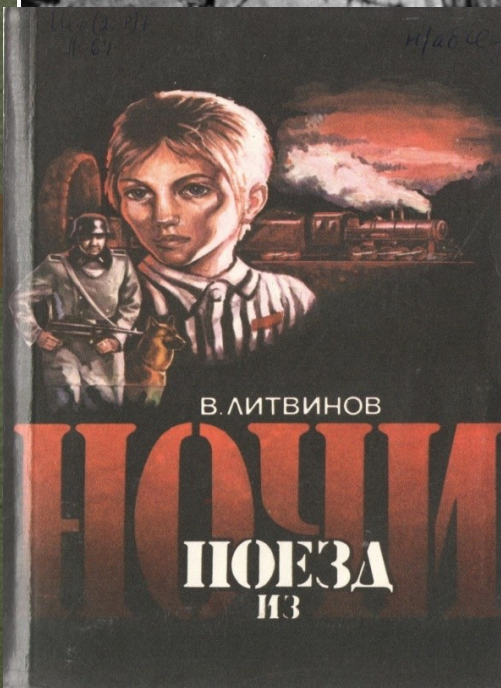
2 липня 1942 р., більшість дітей містечка Лідіце, Чехія, а точніше 82 дитини, були передані в гестапо при місті Лодзі. Пізніше їх перевезли в табір смерті в Хелмно. Там вони були отруєні газом. Ця скульптура Марі Ючітілової створена в знак пам'яті про них.

Дети войны – и веет холодом,
Дети войны – и пахнет голодом,
Дети войны – и дыбом волосы:
На челках детских – седые волосы.
Земля омыта слезами детскими,
Детьми советскими и не советскими.
Какая разница, где был под немцами,
В Дахау, Лидице или Освенциме?
Их кровь алеет на плацах маками
Трава поникла, где дети плакали
Дети войны – и боль отчаянна!
И, сколько надо им минут молчания!

Л.М. Голодяевская.

Литвинов В. «Поезд из ночи»

Документальное повествование украинского журналиста и литератора Владимира Литвинова посвящено поиску бывших малолетних узников фашистских концлагерей. Автор рассказывает о том, как удалось выжить детям-невольникам, как сложились их судьбы в нелегкие послевоенные десятилетия.

Злочини проти людства

Сёмин В. «Нагрудный знак "OST"»

Действие романа происходит в Германии, во время Второй мировой войны. Главный герой — подросток Сергей, угнанный в Германию, в арбайтлагерь.

Арбайтлагерь лучше, чем концентрационный — лагерь уничтожения, но лишь тем, что здесь людей убивают постепенно, мучая непосильной работой, голодом, избиениями и издевательствами. заключенные арбайтлагерей носили на одежде нагрудный знак "OST".

Сидни Ивенс «Как небеса темны»

Эта книга — свидетельство очевидца самых страшных преступлений нацизма. Автор и герой книги, семнадцатилетний литовский юноша, прошедший круги ада в латвийской тюрьме Даугавпилса, гетто в Шауляе и концлагере Штутгоф.

Табір смерті Маутгаузен

Маутгаузен — німецький концтабір (1938-1945). Це була система, яка складалася з центрального табору та 49 філій, розкиданих по всій території колишньої Австрії.

У 1943 р. на території табору було побудовано ще один барак, оточений кам'яною стіною. Він називався "Блоком смерті". Туди направляли за різні провини вже ув'язнених. "Блок смерті" використовувався як тренувальний табір для підготовки елітних відділів СС — охоронних загонів. В'язні виконували роль "м'яса" для побиття та знущань.

В'язнями концтабору було близько 335 тисяч осіб. Після завершення Другої світової війни на місці Маутгаузена створено музей.

Сахаров В. «В застенках Маутхаузена»

Автор книги, узник лагерь смерти Маунтхаузена, розповідає о подіях, свідетелем и участником которых он был.

Табір смерті Нойенгамме

Нойенгамме (нім. Neuengamme) — великий концентраційний табір на північному заході Німеччини. За роки його існування через табір пройшло 100 500 в'язнів. Наказ про остаточну ліквідацію табору Нойенгамме був відданий 19 квітня 1945 р. після того, як англійською армією вже була зайнята більша частина Північної Німеччини та звільнені деякі концтабори. В'язні були доставлені в Любек. Тут їх повантажили на кораблі «Кап Аркона», «Тільбек» і «Атена». Ці судна стали плавучої в'язницею, своєрідною заміною спорожнілому табору Нойенгамме. Тисячі змучених і знесилених людей в тісних трюмах очікували розв'язки подій.

Руди Гогуэль «Кап Аркона»

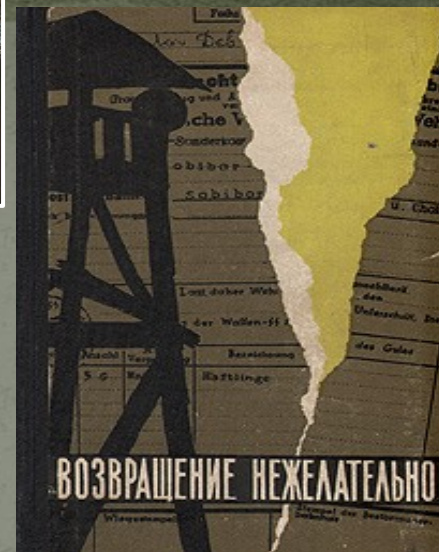

Ескадрилья британських винищувачів-бомбардувальників атакувала кораблі, що стояли на рейді. «Кап Аркона» і «Тільбек» були вражені прямими бомбовими ударами. «Тільбек» затонув майже відразу. Доля ж «Кап Аркони» була більш трагічною. Корабель загорівся, підпалений бомбовим снарядом. Полум'я поширювалося настільки швидко, що буквально за півгодини в божевільній тисняві і паніці згоріли тисячі людей. У той страшний день загинуло більше 7000 в'язнів.

Табір смерті Собібор

Концтабір Собібор відомий повстанням в'язнів під керівництвом полоненого радянського офіцера Олександра Печерського. Повсталі зуміли перебити частину есесівського персоналу табору і охоронців, після чого втекли в ліс. З майже 550 в'язнів робочого табору Собібор 130 не взяли участь у повстанні (залишилися в таборі), близько 80 загинули при втечі. Решті вдалося втекти.

Томин В.Р., Синельников А.Г. «Возвращение нежелательно»

События, отраженные в повести, произошли в лагере смерти Собибор, в Восточной Польше.

Ричард Рашке «Побег из Собибора»

Документальная книга американского писателя, созданная на основе воспоминаний нескольких выживших узников нацистского лагеря смерти Собибор. Впервые издана в 1982 году на английском языке.

Нацистські табори на українських землях

Нацистські табори на українських землях

До концентраційних таборів на території України належали:

- Янівський (Львів) та Сирецький (Київ);
- 78 виправно-трудових таборів і таборів примусової праці для євреїв (за суворістю режиму утримання ці табори наближалися до концтаборів, частина з них знаходилася безпосередньо в ґетто);
- 7 виправно-трудових таборів;
- 15 таборів примусової праці;
- 304 ґетто;
- 23 пересильні табори;
- 66 гестапівських тюрем (кількість таких тюрем значно більша, але про це відсутня інформація);
- 242 табори для військовополонених.

Табори на окупованих східних територіях України мали найбільш жорстокий характер, що визнають і німецькі дослідники: спостерігалася висока смертність, голод, відсутність медичної допомоги, тортури, знущання над в'язнями, масові знищення.

Нацистські табори на українських землях

Сирецький концтабір був розташований у північно-західній частині тодішнього Києва в історичній місцевості Сирець. Концтабір був призначений для ув'язнених за рішенням гестапо. Підпорядковувався інспекції концтаборів Третього рейху. Кількість жертв у таборі — понад 30 тис.

Трупи, вириті на території Сирецького концтабору (1943 р.).

Нацистські табори на українських землях

Дарницький концтабір створений німецькою окупаційною владою в Дарницькому лісі Києва (1941-1943 рр.). Був призначений для перебування в ньому військовополонених Червоної армії. За німецькими джерелами мав № 339. Через табір пройшло до 300 тис. людей, з них загинуло — 68 тис.

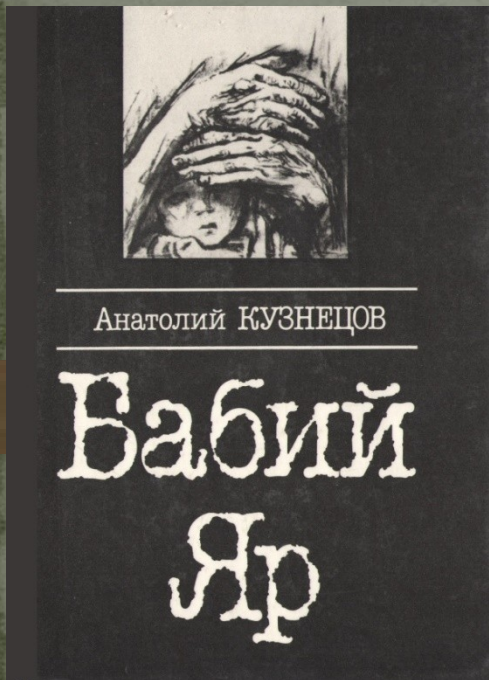
За даними розвідки у концтаборі утримували впродовж 1942 р. від 5,4 до 14,5 тис. військовополонених та цивільних. За найменшу провину чи вияв невдоволення полонених розстрілювали на місці.

Військовополонені у Дарницькому концтаборі, осінь 1941 р.

Нацистські табори на українських землях

Бабин Яр – це всесвітньо відоме місце трагедії, що стало символом Голокосту, найбільший інтернаціональний цвинтар в Україні. Тут в роки фашистської окупації України було розстріляно понад 100 тис. мирних громадян, військовополонених, підпільників, партизанів, заручників, психічнохворих та ін.

*В землі не скрилось, тліном не взялось
Витке і ніжне золото волось,
Блищить на мокрій твані крутояріє
Розбите скло старечих окулярів,
І дотліває, кинутий набік,
Закровлений дитячий черевик.*

Микола Бажан

Кузнецов А. «Бабин яр»

Автор народився і виріс в Києві, де під час окупації став свідком масових розстрілів в Бабиному Яру. Цей досвід ліг в основу його відомого твору – "Бабин Яр".

Нацистські табори на українських землях

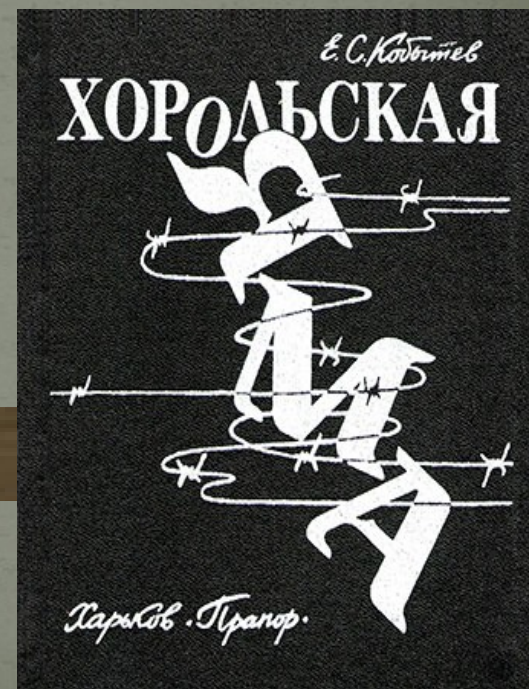

«Хорольська яма» – нацистський табір для військовополонених Червоної Армії у місті Хорол (20 вересня 1941 р. – 15 вересня 1943 р.). У шести з відомих братських могил покоїться прах від 91,5 до 100 тис. громадян – чоловіків і жінок, уродженців різних міст і сіл України.

Кобытев Е.С. «Хорольская Яма»

Автор, ветеран Второй мировой войны, сибирский художник, узник фашистского концлагеря Хорольская яма, в своих воспоминаниях рассказывает о том, что пришлось ему пережить в концлагере. Книга содержит зарисовки, сделанные художником в лагере.

Нацистські табори на українських землях

Цитадель використовувалась німцями як концентраційний табір "Шталаг-328" ("Stalag-328"), існування якого припадає на 1941-1944 рр. За кількістю в'язнів, що пройшли через табір, входить в десятку найбільших в тогочасній воєнній історії.

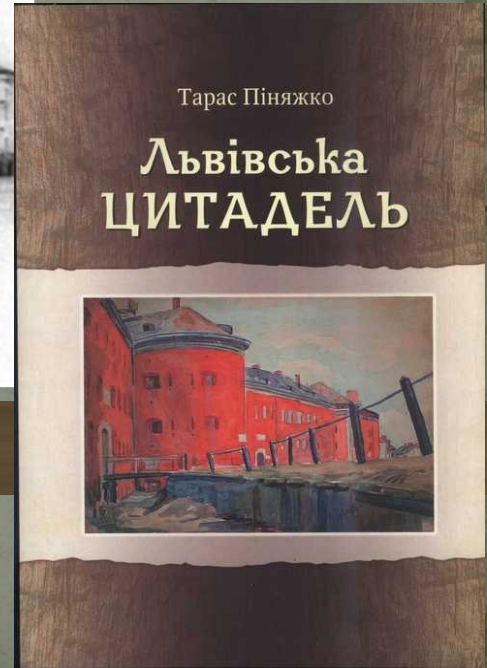

Масові вбивства радянських військовополонених нацистами. Фото знайдене у приміщенні гестапо у Львові радянськими військами у липні 1944 р.

Піняжко Т. «Львівська Цитадель»

Під час війни тут розміщувався концентраційний табір, де в нелюдських умовах утримували радянських, французьких, бельгійських, італійських військовополонених.

Нацистські табори на українських землях

Дробицький Яр увійшов в історію як місце розстрілів нацистськими окупаційними військами цивільного населення. 24 жовтня 1941р. в Харків увійшли фашисти. 14 грудня євреям наказали покинути місто. Їх переселили в район Харківського тракторного заводу, в робочі бараки, що залишилися після будівництва, в яких організували єврейське гетто. Кожен день більше 300 чоловік відправляли в Дробицький Яр, де вони були розстріляні. Також були розстріляні полонені червоноармійці і душевнохворі люди. За даними Державного архіву Харківської області в період війни у Дробицькому Яру було поховано близько 20 тисяч людей.

Нацистські табори на українських землях

ДРОБИЦЬКИЙ ЯР МЕМОРИАЛ-МУЗЕЙ

Ляховицкий Ю. М. «Попранная мезуза»

Книга містить документальні матеріали про знищення нацистами в рамках «остаточного рішення єврейського питання в Європі» єврейського населення Харкова і області в період окупації, які публікуються вперше. Наведені накази і розпорядження окупаційної влади, свідчення очевидців та в'язнів харківського гетто, спогади харків'ян і мешканців інших міст про людей та події того часу, публіцистичні матеріали, фотодокументи та ін.

Під час Другої світової війни на території гітлерівської Німеччини та окупованих нею держав діяло чотирнадцять тисяч концентраційних таборів і гетто, через які пройшли вісімнадцять мільйонів людей багатьох національностей. Важко осягнути, що у цих фабриках смерті загинули мільйони людей. Серед них – сотні тисяч українців.

Вічна їм пам'ять.

Історія, яку має пам'ятати кожен.